

Ciudadans L'ànima del país, a debat

Escala de valors

CIVISME Pla del govern per estimular actituds contra l'individualisme i per la cohesió del país **ACADÈMIA** Sociòlegs i filòsofs defensen que sense un canvi de valors no se sortirà de la crisi **FUTUR** Aposten per austeritat, coherència i lideratge

Sònia Pau
BARCELONA

No només a la borsa pugen i baixen els valors segons la conjuntura financera. També pugen i baixen els valors ètics segons la conjuntura econòmica i social. Ho advertia aquesta setmana el conseller de Benestar Social i Família, Josep Lluís Cleries, quan va anunciar que el govern elabora un pla intergovernamental de valors que enforteixi la societat i el país, i que alhora intentarà aturar el creixement de l'individualisme i el materialisme. El conseller va apel·lar el filòsof Zygmunt Bauman, creador del concepte de modernitat líquida: "La societat es mou amb premisses poc consistents i el que volem és recuperar valors més sòlids." Mentre que Cleries va citar conceptes com ara l'esforç, la feina, la superació, el respecte, la convivència, el civisme, la generositat i la solidaritat, sociòlegs i filòsofs consideren que cal anar més enllà i afegir-n'hi d'altres com ara austeritat, sobrietat, coherència, responsabilitat i lideratge.

"Si una cosa hem de reconèixer a hores d'ara és que hem estirat més el braç que la màniga i ens trobem en una crisi global i profunda que no és només financera i econòmica, sinó també de valors. És impossible sortir-se'n si no hi ha un veritable canvi de prioritats o, dit d'una altra manera, de mentalitat", exposa el director de la càtedra Ethos de la Universitat Ramon Llull (URL), Francesc Torralba. Aquest canvi de mentalitat signifi-

El Barça de Guardiola ha reivindicat l'esforç i el treball. A baix, competitivitat a la borsa, que contrasta amb un joc infantil compartit ■ REUTERS / M.A. TORRES

caria, segons ell, posar al principi de l'escala de valors l'emprenedoria, el lideratge, l'autosuperació i la sobrietat. "Hi ha la tendència a no voler assumir responsabilitats, perquè comporta patiment i ser el blanc fàcil de la crítica, però si no apostem per la cultura de l'esforç, no ens en sortirem", conclou contundent Torralba.

La professora de filosofia moral i política de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) Victòria Camps parteix de la base que "de crisi de valors, n'hi

ha hagut sempre, perquè els més bàsics són la igualtat i la llibertat, i no sempre es respecten". Indica que, de totes maneres, també

"Una discussió desacomplexada sobre valors està bé", diu Castiñeira

ha estat la llibertat la que, en lloc de portar a la construcció democràtica, ha dut a un increment de l'individualisme, a una economia molt competitiva i,

finalment, a un model que fa prevaler l'èxit i la materialitat. "La competitivitat extrema s'ha convertit en cobdícia, i la cobdícia ens ha dut a la crisi", es lamenta Camps, que veu absolutament necessari contrarestar amb conceptes com ara "solidaritat, compromís i equitat" el que ella anomena "una llibertat egoista que duu a la crisi de valors".

Com Torralba, Camps ens decanta per l'austeritat: "Avui, forçats per la situació econòmica, el valor de l'austeritat no ens vindria

malament, perquè la majoria hem viscut més enllà de les nostres possibilitats." Austeritat acompanyada d'esforç —concepte que vincula especialment a l'educació—, de respecte als altres —com a base de la convivència cívica— i també de responsabilitat.

El planeta i la vida

"Tenir, competir i triomfar són actituds que fa anys que ens duen a la destrucció del planeta i a viure malament. Triem cap on anem", exposa el president de Justícia i Pau, Ar-

cadi Oliveres. Sense pèls a llengua com és habitual en ell, es mostra partidari de "fer plegar les escoles de negocis que només es basen en com triomfar, com treure benefici i com ser més que l'altre". I ho argumenta: "La pobresa i l'exclusió del costat de casa ens evidencien que el valor bàsic de la convivència no s'ha respectat i que premen actituds que només fomenten desequilibris, aigües contaminades i malviure." La vacuna? Oliveres coincideix amb Torralba i Camps en la neces-

Ciudadans L'ànima del país, a debat

La solidaritat, element imprescindible en cada actuació d'una colla castellera ■ F.M. / ARXIU

sitat de reorganitzar la societat des d'una austeritat ben entesa, que no vol dir precisament retallades a tort i a dret.

El president de Justícia i Pau, que, dijous, en una conferència a la Universitat de València va proposar deixar caure els bancs, jutjar els banquers i destruir l'euro, precisa que, de fet, l'austeritat sense coherència tampoc servirà de res.

Pel que fa al sistema d'aplicació, Torralba, Camps i Oliveres són del parer que els valors en

cap cas es poden imposar per decret, perquè això generaria rebel·lions. Alhora, no veuen desassenyada la intenció del govern de treballar els valors amb experts i representants del món social per elaborar propostes. "Els valors s'adquireixen com a hàbits -adverteix Camps- i s'aprenen a la pràctica i a través de bons exemples." El director de la càtedra Ethos de la URL ho porta al terreny empresarial: "Hi ha empreses que tenen guies de bones pràctiques; pot ser una

mera operació cosmètica o bé una eina per identificar, com a mínim, qui fa mala praxi."

Projecte de país

Com a bon coneixedor de la realitat social i ètica catalana, el coordinador de la càtedra de lideratges i governança d'Esade, Àngel Castiñeira, admet que un pla de valors podria ser paper mullat. Hi afegeix, però, que "en un marc de país hipotecat de dalt a baix, des de les empreses fins a les famílies i els governs, a més d'in-

Valors ocults en l'"És català qui viu a Catalunya"

Sense dir-ne campanya de valors, tots els governs llancen missatges per crear consciències i actituds. Entre els que segurament van tenir més ressò, curiosament de l'època de Jordi Pujol com a president, hi ha des de l'"És català qui viu i treballa a Catalunya" (per construir el valor de rebuig a la xenofòbia) fins al "Catalunya, terra d'acollida" (rebuig a la xenofòbia), passant per "La feina ben feta no té fronteres. La feina mal feta no té futur" (per subratllar el valor del treball i l'esforç).

Francesc Torralba, director de la càtedra Ethos d'ètica aplicada a la Universitat Ramon Llull, explica que els valors són "horitzons de referència que reflecteixen estils de vida, uns camins, per tant, que tota acció política, d'una manera o d'altra, va construir". I recorda que Zapatero, amb accions com ara el matrimoni homosexual, també va marcar línies de valors.

El director de la càtedra de lideratges i governança d'Esade, Àngel Castiñeira, destaca com són de canviants els valors. Segons l'estudi *Valors tous en temps durs*, que van presentar al febrer la Fundació Carulla i Esade, en els últims deu anys, els catalans s'han tornat més individualistes i valoren més la realització personal i el benestar emocional. Castiñeira assenyalava que els actuals universitaris no han conegut cap crisi. Ell els anomena "fills de la cultura del consum instantani". Ben segur que els adults del futur són els que diran que això de l'"És català qui viu a Catalunya" i "La feina ben feta no té fronteres" els sembla xinès.

fraestructures financeres fan falta infraestructures ètiques". "El model de societat catalana ha de tenir uns valors bàsics -insisteix- o, dit d'una altra manera, són conceptes que han de formar part del projecte de país."

En aquest sentit, defensa que es plantegi "una discussió desacomplexada sobre valors". Castiñeira insisteix que la resposta a "Què volem ser?" s'ha d'allunyar d'una proposta únicament material i incorporar valors col·lectius i de cohesió. ■

LES FRASES

"És impossible que sortim d'aquesta crisi sense un canvi de valors socials i sense un canvi de mentalitat que ens condueixi cap a l'esforç i la cohesió"

"En un context de moral de derrota, és audaç fer guies de bones pràctiques"
Francesc Torralba
DIRECTOR DE LA CÀTEDRA ETHOS DE LA UNIVERSITAT RAMON LLULL

"Valors com ara el de la igualtat es donen per fets, però, no hi són; en alguns instituts hi ha un masclisme com el dels anys 50"

"Sempre hi ha hagut crisi de valors, però en els últims temps la cobdícia i la llibertat egoista ens han dut també a una crisi econòmica i social"

"Els valors no s'inculquen amb un decret, sinó que són hàbits que s'aprenen amb la pràctica i amb l'exemple"
Victòria Camps
PROFESSORA DE FILOSOFIA MORAL I POLÍTICA DE LA UB

"Forçats per la situació econòmica, el valor de l'austeritat no ens aniria malament, i el podem acompanyar d'esforç, respecte als altres i responsabilitat"

"Tenir, triomfar i competir ens ha conduït a la destrucció del planeta i a viure malament; és evident que ens ho hem de replantejar"

"Realitats d'exclusió que tenim al costat de casa palesen que el valor de la convivència no s'ha respectat"
Arcadi Oliveres
ECONOMISTA, ACTIVISTA SOCIAL I PRESIDENT DE JUSTÍCIA I PAU

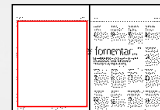
"Els creadors de valors van des de la base, que poden ser la família i l'escola, fins als mitjans de comunicació i a les polítiques de govern"

"Els últims deu anys, la societat catalana s'ha tornat més individualista i es prioritza el benestar emocional; el radar moral imperant és el de les emocions"

"Una discussió desacomplexada sobre els valors és excel·lent, perquè ajuda a pensar què volem ser"
Àngel Castiñeira
COORD. CÀTEDRA DE LIDERATGES I GOVERNANÇA DEMOCRÀTICA D'ESADE

"A més d'infraestructures financeres i econòmiques, per sortir de la crisi, el país necessita enfortir les infraestructures ètiques"

Ciutadans L'ànima del país, a debat

Sílvia Font

Seleccionadora catalana de bàsquet

Identitat

"Cal potenciar la identitat i la terra, especialment la llengua, perquè és el que ens ha ajudat a tots plegats a anar tots a l'una. La llengua és el que ens ha unit malgrat els entrebancs històrics. És un aspecte transcendental de la nostra identitat."

Raül Agné

Entrenador del Girona F.C.

Solidaritat

"La solidaritat hauria de ser un dels valors a potenciar per fer-nos tots més humans. Després també hauriem de ser més humans i més emprenedors per ser un país més fort econòmicament."

Enric Canet

Directiu del Casal d'Infants del Raval

Solidaritat

"Hem de recuperar un sentit universal de la Solidaritat, no tancat en el nostre grup sinó girant els ulls a col·lectius que desplace al marge de la dignitat, perdre la por fonamentalment a qualsevol altre. També hem d'eliminar aquesta manera de fer societat que ho consumeix tot, sobretot el temps i les relacions humanes."

Iqbal Mohamed

Representant comunitat Camí de la Pau

Responsabilitat

"No podem fer el que ens doni la gana sense pensar com les nostres accions afecten els altres. Cal responsabilitat mútua perquè la societat és una cadena i l'hem de construir entre tots. Si un falla, la cadena es trenca i no es va enlloc. No podem fer les coses només pel nostre propi benefici sense pensar en la gent que tenim al costat."

Elisenda Porta

Arquitecta tècnica

Honestedat

"Tinc molt clar el que cal: l'honestedat a la feina. Vivim en una doble moral; per un cantó, amb la família i els amics som honestos, però aleshores la gent va a la feina i es transforma. Tot pels diners. Jo crec que s'ha de poder tornar a valorar la paraula de les persones. Abans donaves la paraula i no calia firmar cap paper, tenia valor. Això s'hauria de recuperar i la vida ens aniria millor."

“Jo aposto pe

Personalitats i representants de la societat catalana exposen a **El Punt Avui** quins són els valors que cal fomentar

Josep Maria Ballarín

Capellà

Catalanitat

"El principal valor dels catalans hauria de ser sentir-se catalans. També és molt important no tancar-se en la petitesa dels partits i tenir prou seny per fer passes endavant."

Toni Clapés

Periodista

Respecte

"Cal reivindicar el respecte pels altres. Tinc la sensació que l'egoisme ha arribat a tal punt que la gent només mira per ella mateixa i prescindeix de si els seus actes poden molestar els qui tenen al costat. Que poso música a tot volum..., hi tinc dret, tu, el veï que es foti!, que vaig en bici per la vorera..., que s'apartin! S'ha de tornar a dir que la llibertat d'un acaba on comença la de l'altre."

Jordi Villacampa

President del Joventut de Badalona

Autoconfiança

"Hem de defensar més els nostres valors com la llengua i l'economia, perquè com a país som potents."

Yaratullah Monturiol

Musulmana. Estudiada de l'Islam

Respecte

"El respecte per l'altre és bàsic. Convé que ens emmirallem en els altres per veure'ns nosaltres mateixos. Hi ha malfiança, recel cap als que no són com nosaltres i no veiem que som iguals."

Albert Muñoz

Publicista

Participació

"La gent s'ha d'implicar en les coses. Sempre hi ha la mateixa gent fent les mateixes coses i això no pot ser. Cal gent nova fent coses noves en tots els àmbits, siguin socials, polítiques, esportives... Per això també cal potenciar la creativitat. Sempre estem fent el mateix, carai! Per canviar el món cal que la gent s'il·lusioni i s'impliqui en les coses i pensi què es pot fer de nou."

Antoni Abad

President de la patronal Cecot

Esforç

"El valor que potenciarà, entre molts altres, és el de l'esforç. Una cultura de l'esforç porta intrínsecament la responsabilitat, l'estudi, la feina, el treball en equip i el positivisme. Necessitem crear una cultura de l'esforç, perquè així valorem el resultat obtingut."

Armand Puig

Degà de la Facultat de Teologia

Fidelitat

Cal reivindicar la fidelitat davant la feblesa actual de les relacions interpersonals. Recuperar el valor de l'amistat i la fidelitat de les parelles seria molt important i faria molt bé a la societat. I una altra cosa: hem de recuperar aprendre a viure el present i no pas cremar-lo. Hem de trobar la pau interior. "Tingues la pau dins teu i al teu voltant tots trobaran la pau... en comptes de neguit."

Toton Comella

Dissenyadora de moda

Autoestima

"L'autoestima és el valor que cal promoure entre els catalans. No ens podem permetre decaure. Hem de lluitar per aconseguir allò que tots volem, que és que respectin el nostre país. Hem de continuar lluitant."

Laura Rueda

Mestra de primària

Esforç

“Hauria de ser l'esforç i la constància, ja que són valors imprescindibles per tal d'aconseguir allò que ens proposem, recordant així la figura del ruc català. Els catalans som un poble lluitador i defensor de la nostra identitat.”

Sefa Amell

Directiva de Cristianisme al s. XXI

Integritat

“Reclamo la persona íntegra, en el sentit que sigui fiable, és a dir neta i transparent. Que sigui justa, és a dir que valori igual totes les persones i que sigui honesta: neta i transparent. Per a mi, una persona íntegra és una persona sincera i ben estructurada.”

Francesca Zapater

Metgessa de família

Equitat

“Un dels valors socials que per mi és més important potenciar en aquests moments és el de l'equitat, perquè les creixents desigualtats econòmiques i socials comporten una pèrdua d'oportunitats i de drets a moltes persones. Per justícia. Per contrarestar l'individualisme. Per defensar el paper de redistribuïdor de recursos que haurien de tenir els poders públics.”

Isabel-Clara Simó

Esriptora

Cultura

“Els valors més importants que tenim els catalans són la nostra cultura i la llengua, perquè són els que ens fan singulars. També som un poble pacífic i democràtic, però crec que hauriem de ser una mica més decidits.”

r fomentar...”

La solidaritat és el concepte més repetit pels enquestats, seguit del respecte, l'autoestima i la responsabilitat

■ RAÛL G. ARANZUEQUE / MIREIA ROURERA

Carles Domènech

Directiu d'una empresa biotecnològica

Emprenedoria

“Cal posar en valor l'emprenedoria econòmica entre els joves, la capacitat de prendre riscos i d'iniciar noves empreses i negocis innovadors pensant en un mercat global. Crear riquesa no és dolent, permet el progrés econòmic i social d'un país. Catalunya ha estat històricament un país d'emprenedors, no pot ser que l'objectiu dels joves sigui ser funcionari.”

Bruno Oro

Actor i cantant

Autoestima

“Cal que eliminem el complex d'inferioritat. És una xacra que sempre ens fa perseguir i ens fa fet sentir inferiors en qüestions com la llengua i la cultura. Per culpa d'això no hem portat la nostra cultura amb naturalitat. Si eliminem el complex d'inferioritat, serem més autèntics i no tan irascibles.”

Albert Riba

Ateus de Catalunya

Congruència

“S'ha d'acabar una vegada per totes amb el cinisme social imperant. Tothom té dret a tenir els mateixos drets i la justícia ha de ser igual per a tothom, però, com se sap, això no és així. Segons qui siguis la justícia serà una o una altra. Abans el cinisme era igual que ara, però s'amagava una mica... Ara es diu descaradament. Hi ha gent que té més drets que d'altres amb la connivència del poder.”

Laia Serra

Advocada

Valentia

“La valentia, la transgressió i l'esperit crític són valors necessaris per al progrés i el benestar general de totes les societats. En la societat catalana, en particular, penso que hi ha un excés de seny i massa poca rauxa i transgressió.”

Gemma Prat

Millor nota de la selectivitat 2011

Respecte

“Crec que s'ha perdut el respecte. Ho veig cada dia a tot arreu, sobretot a classe, a l'aula. Sé que abans es respectava els professors, ara no, la qual cosa és inadmissible. Tampoc no es respecta la gent gran. Pel que jo veig la nostra societat ha perdut el respecte tant per la gent com per les coses materials. És molt important respectar la societat, la gent i l'entorn.”

Lluís Juste de Nin

Empresari de moda i dibuixant

Coratge

“Un cop superat l'autonisme, els deliris federals i altres estafes, cal que els catalans tinguem clar que només amb una majoria sobiranista podrem enfilat la següent i definitiva etapa amb dignitat: l'única viable si volem continuar existint com a nació: començar a construir-nos com a estat, independent o associat. Amb tres condicions indispensables: autoestima, unitat catalanista i coratge.”

Jaume Cabré

Esriptor

Lucidesa i fermesa

“Els valors més importants són la lucidesa i la fermesa. Lucidesa per a la classe política i tots els altres. Lucidesa per veure la situació del país i de la societat ben enfocada, sense ulleres fosques. Fermesa per fer les passes que convingui.”

María Jesús Megido

Ass. Infermeria Familiar i Comunitària

Solidaritat

“El valor que destacaria és la solidaritat, perquè en moments molt difícils —com els que estem vivint— es poden o bé potenciar situacions individualistes en què cadascú es preocupi només pel que l'afecta més directament o bé fer un pas cap a la solidaritat amb visions més globals, en què es potencii l'ajut i la col·laboració entre les persones.”

José García-Montalvo

Professor d'economia de la UPF

Responsabilitat

“Si hagués de triar un valor per a aquests temps de crisi, seria la responsabilitat, entesa com l'assumpció dels deures que acompanyen els drets. Necessitem responsabilitat per entendre que no s'aconsegueix res sense esforç i per abandonar la cultura de la queixa permanent i substituir-la per la iniciativa personal.”